

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Hallitusohjelmassa tavoitellaan esimerkiksi julkisen talouden säästöjä sekä kilpailun lisääntymistä. Välttämättä ainoastaan lakimuutoksella ei kyetä hallitsemaan tätä kokonaisuutta. Rinnalla vaikuttaa myös hankintayksiköiden toiminta ja se, miten ne edistävät vuoropuhelua eri toimijoiden kanssa, tekevät töitä tarjousten saamiseksi ja kilpailuttavat muiden palvelujen lisäksi myös esimerkiksi tuki-palvelut.

Julkisuuslakityöryhmän mietinnön ehdotuksen mukaisesti inhouse-yhtiöt tulisi saattaa julkisuuslain piiriin, jotta julkisten varojen käytön vastuullisuus voidaan varmistaa.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Markkinakartoituksilla on keskeinen rooli osana hankintojen pohjustusta. Kannustaminen markkinakartoitusten toteuttamiseen on kannatettavaa, mutta ei tällaisenaan riittävä toimenpide. Markkinakartoituksen pakollisuuden vaatimus ainoastaan laajoissa yli kymmenen miljoonan hankkeissa aset-

taa pk-yritykset eriarvoiseen asemaan ja voi heikentää näiden osallistumismahdollisuuksien edistämistä. Näin ollen toimivin ratkaisu olisi se, että jatkossa kaikista kansalliset kynnsarvot ylittävistä hankinnoista tehdään markkinakartoitus ja tämän lisäksi myös markkinavuoropuhelu.

Myös hankintojen jakaminen osiin on kannatettavaa ja pidämme tarpeellisina hankinnan osiin jakamiseen tehtyjä muutoksia. Kuitenkin nyt kirjatut laajat poikkeustilanteet heikentävät osiin jakamisen velvoittavuutta ja täten myös vaikuttavuutta kilpailun edistämisen sekä kustannussäästöjen näkökulmasta.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Markkinakartoituksen toteutus tulisi ulottaa kaikkiin kansalliset kynnsarvot ylittäviin hankintoihin nyt esitetyn yli 10 miljoonan hankkeiden sijaan. Myös osiin jakamisen velvoittavuutta on tiukennettava.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Vähimmäisomistusta koskeva vaatimus on mielestämme sekä tarkoituksenmukainen että toteuttamiskelpoinen. On myös tärkeää, että vähimmäisomistusvaatimus koskee mahdollisia tytäryhtiöitä ja osakkuusyhtiöitä, jotta vähimmäisomistusvaatimusta ei voida kiertää.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet osallistua julkisiin hankintoihin kasvaisivat huomattavasti, jos sidosyksikköhankinnat kilpailutettaisiin jatkossa avoimesti. Tämä mahdollistaisi pk-yrityksille paremmat mahdollisuudet päästä mukaan julkisiin hankintoihin.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Muutoksesta seuraisi todennäköisesti kilpailun lisääntyessä talouden näkökulmasta positiivisia muutoksia. Yleisesti ottaen lisääntynyt ja avoin kilpailu tuo kustannussäästöjä ja edistää myös eri toimi-joiden kustannusrakenteen aiempaa kriittisempää ja yksityiskohtaisempaa tarkastelua. Tutkimusten mukaan yritykset ovat usein inhouse-yhtiötä tehokkaampia toimijoita, mikä viittaa suoraan saataviin säästöihin

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Yrittäjähdistyksen näkökulmasta siirtymäajan osalta on keskeistä kiinnittää huomio siihen, millä aikataululla yritykset kykenevät vastaamaan uudistuksen myötä lisääntyvään kysyntään. Siirtymäajat ovat tähän tarpeeseen riittävät.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Mielestämme KKV:n esittämässä eriävissä mielipiteessä ehdotettu liikevaihtoon perustuva poikkeus sidosyksikön omistusvaatimukselle ei ole tarkoituksenmukainen. Esitetty liikevaihtoon perustuva poikkeus rajaisi pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Lisäysehdotukset lain tavoitteisiin, hankinnan kohteen kuvaukseen ja harkinnanvaraisiin poissulkuperusteisiin ovat tarpeellisia.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Suorahankintojen ja sopimusmuutosten ilmoittamisvelvollisuuksiin liittyvät säännökset ovat nykyisellään epäjohdonmukaisia ja niitä on täsmennettävä. Ilmoitusvelvollisuuden laajentamisella voidaan kerätä tärkeää dataa, jonka edistää tiedolla johtamista markkinoiden toimivuuden osalta.

Muut huomiot

-

Kantonen Eija
Virtain Yrittäjät ry